

Vildtplantninger

Den store Vildtplantning (remise)

Den store vildtplantning er på mellem ½- 3 ha. Det er en vildtplantning, som vildtet skal benytte hele året igennem. Her skal f.eks. være opflyvningsmuligheder for fasan.

Princippet for enhver større remise er, at den skal holde vinden ude og lukke solen ind. Der skal være rigelig vinterdækning af stedsegrønne holme med beplantning af f.eks. rødgran, stikagran eller fyr. Det samlede, beplantede areal i plantningen må ikke overstige 50 % af det totale areal. Med mindre der er tale om remiser, der udelukkende skal fungerer som såt i forbindelse med større udsætninger. Så kan der tilplantes på hele arealet. Hele vejen rundt om remisen skal der være læ i form af en tæt fodpose. Sporene ind i remisen skal laves skrå, så vinden ikke kan trænge igennem.

I den store vildtplantning vil det være en fordel, hvis der findes en lille sø eller et vandhul. Husk på at alt liv er afhængigt af vand. En gammel mergelgrav eller en kunstigt etableret sø er tilstrækkeligt. Har man en meget tør plantning, kan man ved hjælp af kraftig plastik lave et vandtæt vandhul. I tørre somre kan det blive nødvendigt at fylde det op.

Nedenstående er en vildtplantning, hvor landskabelige hensyn er prioriteret højt. Denne type vildtplantning har desuden en lang rand, hvilket medfører en stor randeffekt.

Den lille vildtplantning

Den lille vildtplantning, primære formål er at skabe dækning for vildtet, når det færdes i det åbne landskab for at søge efter føde. Det vil ofte være små markhjørner, skråninger, gamle mergelgrave, hjørner i forbindelse med et levende hegn og lign.

Plantevalget bør være meget varieret, og især løvtræ og buske skal prioriteres højt, da behovet for dækning er størst i de måneder, hvor der stadig er løv på træerne. Nogle enkelte skovfyr vil bestemt også være berettigede for at bryde med lidt grønt om vinteren. Skovfyr er et lystræ, hvilket giver plads til frodig underbevoksning. Princippet med de laveste buske yderst skal stadig holdes, da det udover læ yder en form for skærm mod rovfugle.

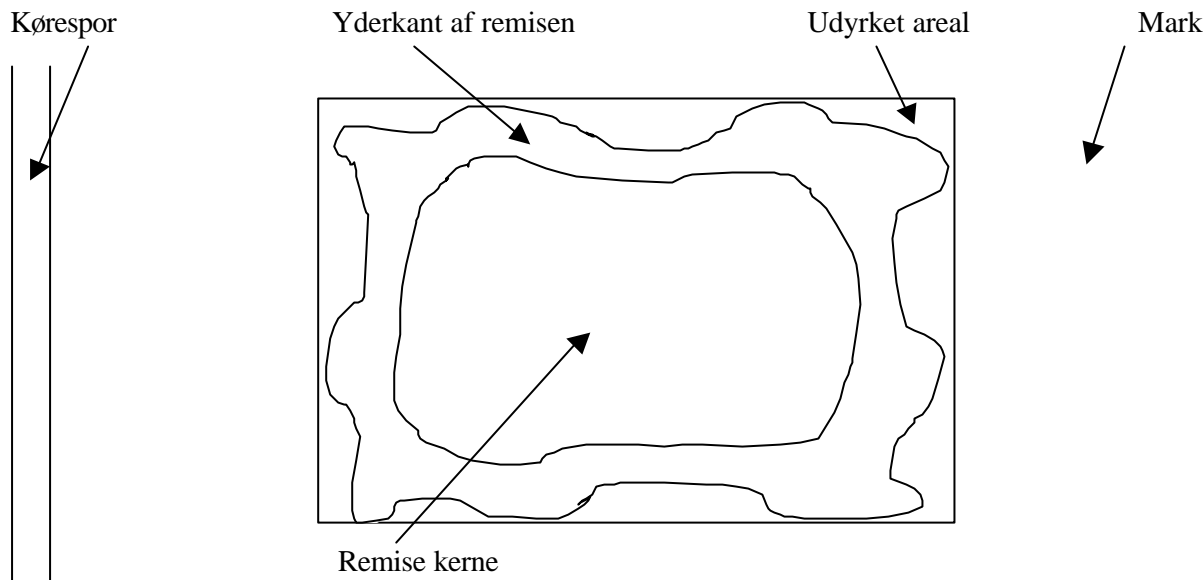
Etablering af vildtplantninger

Etablering af vildtplantninger kræver nøje planlægning med de driftsgrene, der har interesse i placeringen af plantningen. Plantningen kunne f.eks. være så bred så det passer med mellemrummet mellem køresporene i marken.

Nye plantninger vil ofte være uinteressante for vildtet de første 3-5 år efter etablering, hvis planterne bliver fuldstændigt renholdt. Ønsker man at tilgodese vildtet, og samtidigt have en meget renholdt kultur, kan følgende model være en løsning. Halvdelen af arealet tilplantes, det resterende tilsås med vildtafgrøder. Cirka ti år efter, eller når planterne har en størrelse, hvor de giver dækning, tilplantes den sidste halvdel. Derved fungerer vildtplantningen allerede efter år et.

Form og opbygning

Formen af remisen er afhængig af landskabets karakter. Den optimale form på en remise er med så lang en yderkant som muligt, se illustrationen, dermed opnår man den største mulige randeffekt.

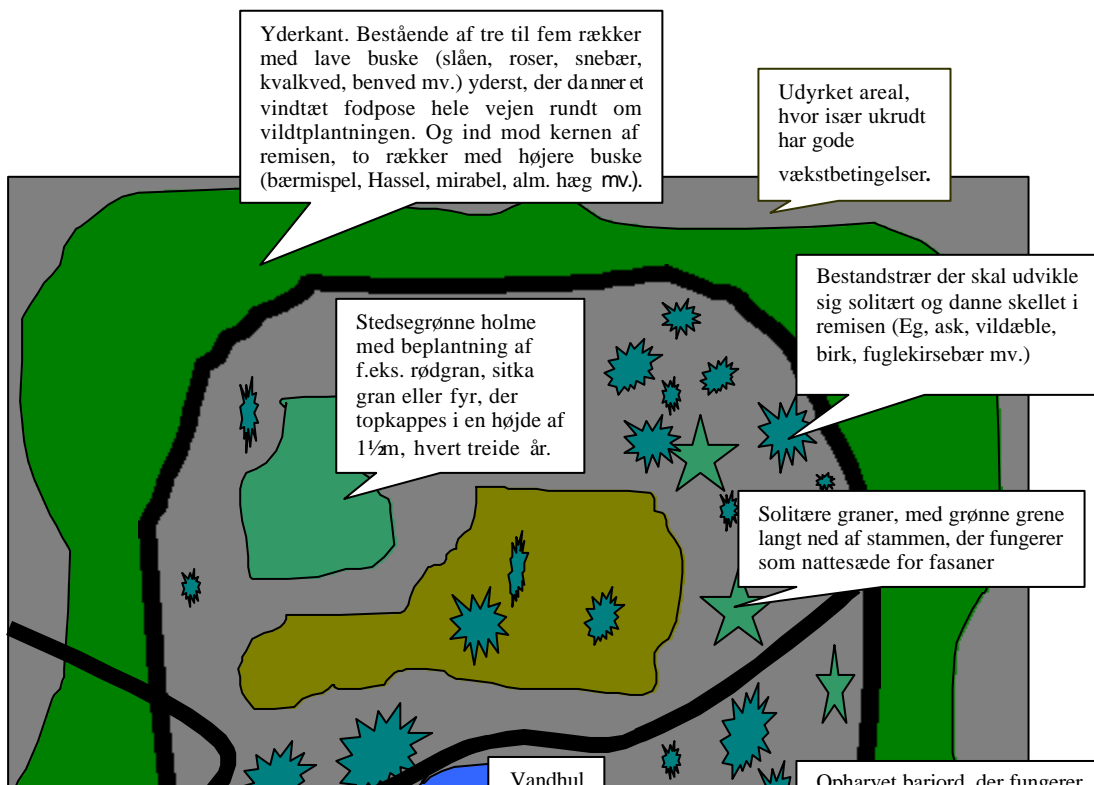

Opbygning

Yderst skal vildtplantningen have en fodpose af f.eks. roser eller løvfældende buske for at give bundlæ.

Planter, som formerer sig ved at sende rodkud, er velegnede til brug i de yderste rækker af en vildtplantning. Som eksempler på planter med disse egenskaber kan nævnes hunderose, blågrøn rose og kamtchatkarose.

Kilde: Håndbog i terrænpleje, Niels Laustsen

Plantevalget

Det skal være så varieret som muligt. Inden plantevalget afgøres, skal forskellige forhold undersøges som f.eks. vejrlig, jordbundsforhold, og målsætningen for remisen skal afklares.

Valget bør fortrinsvis falde på danske arter, da de har tilvænet sig det danske klima, og der er langt flere smådyr, især insekter tilknyttet eller direkte afhængige af deres tilstedeværelse. Det giver stor mangfoldighed.

Vejrlig på den pågældende lokalitet er en vigtig faktor, som der skal tages hensyn til i plantevalget.

Man kan opdele planterne i følgende grupper:

Bestandstræerne er et vigtigt element i remisen, da de er længst levende og når stor højde. De skal fungere som skelet for remisen. Bestandstræerne skal så vidt muligt være lysttræer, da denne type træer slipper mest lys gennem krontaget til gavn for vegetationen i bunden af remisen.

Som eksempler på bestandstræer kan nævnes: stilkeg, vintereg, rødeg, spidsløn, ask, ahorn, vortebirk, dunbirk, skovfyr, avnbøg og fuglekirsebær.

Enkeltstående frugttræer i remisen giver en flot helhedsindtryk og gavner især insekter og sangfugle, men fasaner, råvildt og harer vil også få glæden af dem. Når man skal vælge frugttræarterne, bør man tænke på at f.eks. æblesorten skal kunne tåle det danske klima, og at æblerne skal kunne tåle at ligge på jorden i længere tid, så dyrene får størst glæde af dem. En velegnet æblesort er skov-abild/vildæble (*malus sylvestris*). Frugttræerne kræver beskyttelse fra især harer og råvildt. Der findes forskellige planteværn, som er velegnede til et enkeltstående træ.

Buske i remisen skal give vildtet dækning og læ for vinden. Alle de buske, som anvendes i remisen, skal kunne tåle at blive skåret ned jævnligt, medmindre busken vokser på en måde, som ikke behøver pleje for at opfylde de krav, vi stiller til dem. Som eks. herpå kan nævnes sargents æble (*Malus sargentii*), der vokser, så den bliver tæt i toppen og åben i bunden.

Eksempler på buske til brug i remiser: syren, tjørn, hunderose, mange blomstret rose, tørst, rød kornel, virginia rose, æble rose, klitrose kamtchatkarose (*Rosa rugosa*), havtorn, fjeldribs, navr, sargents æble, dunet gedeblad, kalifornisk gedeblad, sildig hæg, alm. hæg, slæen, bærmispel, blærespirea, hassel, ærtetræ, physocarpus, benved, mirabel.

Buske som tåler kraftig skygge: snebær, fjeldribs, liguster, alm. hæg og sildig hæg.

Ammetræer benyttes de steder, hvor vind eller vejrlig kræver det. De skal fungere som "støttepædagoger" for bestandstræarterne. Det skal være en hurtigtvoksende træart, da meningen er, at den skal være foran bestandstræarten og beskytte denne mod vinden især og skabe et godt "skovklima" omkring bestandstræarterne. De hyppigst anvendte ammetræer er rødæl, pil (båndpil), lærk, hvidel og vortebirk.

Ammebuske kan med fordel anvendes. Den vigtigste ammebusk er grønæl. Den skal plantes i midterrækken, hvor den breder sig og holder ukrudt nede - græsser især. I langt de fleste tilfælde vil den dø, når hegnet vokser til.

Kappeplantning er når et hovedtræ/bestandstræ og et hjælpetræ plantes samtidigt - tæt sammen - ofte i samme hul. Det er meningen, at hjælpetræet skal give en tidligere beskyttelse af hovedtræarten/bestandstræarten end ammetræer, fordi de står så tæt. Samtidigt kan den rette hjælpetræart beskytte mod vildtskader ved at "skjule" hovedtræarten/bestandstræarten. Efter nogle år, eller når hovedtræarten/bestandstræarten kan klare sig selv, fjerner man kappeplanten. Det kan dog være vanskeligt, fordi træerne ofte er filtret ind i hinanden.

Arter som Lærk, skovfyr og sitkagran, dunet gedeblad, havtorn er velegnede kappeplanter. Det vil ofte være løvtræ, buske og arter som f.eks. ædelgran, douglas og grandis, man vælger at plante sammen med

Plantematerialet

Krav

Planterne, der anvendes, skal være af god kvalitet. Planterne skal være en ensartet vare. Sorteringen af planterne i planteskolen skal være i top. Det kan ikke betale sig at plante planter af dårlig kvalitet.

Planterne skal være sunde og robuste have veludviklede knopper og topkud og en rimelig stor rod i forhold til den overjordiske del af planten. Roden skal udgøre mindst en tredjedel af planten. Rødderne må ikke være tørre. Rodsystemet skal være veludviklet og fint forgrenet med masser af små fine rødder. Rod/top forhold skal være i balance. Planterne skal være uden tveger. Rodhalsdiameteren fungerer tildels som kvalitetsparameter; en god primaplante skal, i forhold til plantens størrelse, have en stor rodhalsdiameter.

Man skal ikke acceptere, at en planteskole leverer dårlige planter. Nogle planteskoler tager planter op om efteråret og lagrer dem derefter på køl indtil foråret. Dette kan give skader, der ikke umiddelbart kan konstateres. Derfor er det vigtigt, at planteskolen gør opmærksom på, om de planter, man vil købe, har været på køl. Ofte kan det betale sig at give lidt mere for planterne hos en lokal planteskole, hvis man derved får

frisk optagne planter af høj kvalitet. Planter fra den lokale planetskole har desuden den fordel, at det klima, planten har været udsat for i planteskolen, nogenlunde minder om klimaet, hvor planten plantes.

Typer

Frøplanter og stiklinger er to forskellige typer af planter fremstillet ved forskellige metoder. Frøplanterne fremstillet ved at så et frø enten i såbed, potte eller lign. og efterfølgende dyrke planten.

Stiklinger fremstilles ved at klippe grene eller kviste af et træ eller busk. Grenen eller kvisten stikkes ned i fugtig jord, slår rod og udvikler sig til en plante.

Barrodsplanter dyrkes på friland, og deres udvikling har således været "naturlig", bortset fra at der ofte er foretaget rodstikning, hvilket vil sige, at rødderne er blevet skåret over 10 – 15 cm under jorden, for at få rødderne til at udvikle sig optimalt. De er som regel prikledede. Barrodsplanter bør altid være prikledede og rodstukket. De er mere hårdførere og afhængig af arten er de mindre bidt end dækrodsplanter. Produktionstiden er lang.

Dækrodsplanter dyrkes i hver sin lille potte/beholder af plast eller papir, eller i en klump af tørv eller stenuld uden fast væg. De har derfor et velbeskyttet rodsystem. Der er ofte en kort produktionstid. Dækrodsplanter produceres i væksthuse og kan afhængig af arten produceres på 4-7 måneder. Der findes et system kaldet jiffy, som udmærker sig ved, at rødderne ikke bliver forhindret i gro "naturligt", hvilket ofte kan være et problem med dækrodsplanter. Den naturlige rodudvikling hos jiffy bevirker, at rødderne får optimale vilkår for at gro, når planten plantes. De andre dækrodsplanter har tit problemer med rodudviklingen fordi rødderne ikke kan gro frit, de begynder så at dreje rundt inde i potten, og denne udvikling forsætter efter plantning, til stor gene for væksten. Dette problem undgås ved produktion efter jiffysystemet, fordi rødderne her frit kan gro, de gror igennem klumpen af tørv og knækker af. En af ulemperne ved dækrodsplanter, er at de ofte mangler tilstrækkelig med hærkning/forvedning. De er derfor hårdt udsat for vildtbid og frostskafer.

Plantestørrelsen for ideal planten afhænger af, om det er løvtræ eller nåltræ. Højder på mellem 20-40 cm er passende for nåltræarter, uanset om det barrods- eller dækrodsplanter. Højder på mellem 30-60 cm er passende for løvtræarter. Det kan i nogle tilfælde være en fordel at reducere længden på planten eller topskuddet, især hvis roden er dårligt udviklet eller planten på anden måde er svækket. Ved at reducere højden på planten mindskes risikoen for udtørring.

Alderen på planten samt dyrkningsmetoden angives ved 2 eller 3 tal med skråstreg imellem. Planter af forskellig alder og dyrkningsmetode kan være af samme størrelse.

For frøplanter anføres kun to tal. Disse angiver antallet af vækstsæsoner i henholdsvis såbed og prikledede, f.eks. 2/0, 2/1 eller 2/2. Det første tal angiver antal vækstsæsoner i såbed, og det andet antal vækstsæsoner i prikledede.

For stiklinger anføres tre tal, f.eks. 0/1/2. Det første tal fortæller, at der er tale om en stikling. De næste to tal angiver antal vækstsæsoner i henholdsvis stikkebed (ofte i væksthuse) og på prikledede.

Er planterne rodstukket en eller flere gange i planteskole, tilføjes et +, f.eks. 2/0+, 2/2+ osv. Sker priklingen i juli/august, tilføjes et »« for sommerprikling. Dette gælder både stiklinger og frøplanter.

Barrodsplanter bør altid være prikledede. Planter fremstillet uden prikling, men med en eller flere rodskaeringer, er dog et alternativ.

Husk at vælge robuste planter. Tænk på at planterne kommer fra en beskyttet tilværelse i planteskolen til en barsk verden i remsien eller i skovkulturen.

Frøkilder - frøkilders herkomst. Da nogle frøkilder er naturbevoksninger, tilpasset lokaliteten, og andre er plantninger af fremmed eller ukendt oprindelse, skelner man mellem:

- Proveniens - det geografiske sted, hvor frøet er høstet = herkomst.
- Oprindelse - det sted, hvorfra materialet oprindeligt stammer.

Vi forestiller os en rødgranbevoksning fra en skov kaldet Vildtskoven. Frø høstet her har derfor proveniensen »Vildtskoven«, men oprindelsen er en anden. Oprindelse er det område, hvorfra frøet til de rødgranplanter, som vokser i vildtskoven, oprindeligt kommer fra. Det kunne f.eks. være en norsk oprindelse, fra et givent område i Norge.

Frøkilder godkendes ud fra en vurdering af deres dyrkningssikkerhed(modstandsdygtighed imod sygdom samt stabilitet), produktion og kvalitet.

En frøkilde, der godkendes ud fra kendskab til dens historie og udseende i forhold til andre bevoksninger på egnen, betegnes som kåret.

Man bruger også begrebet "afprøvet" materiale

Hovedparten af de danske frøkilder består af almindelige skovbevoksninger, der er kårede til frøavl.

Herkomstområde er et område med forholdsvis ensartede vækstbetingelser og bevoksninger. Begrebet anvendes mest i de lande, vi importerer frø fra.

Jordbearbejdning

Forberedning i form af jordbearbejdning og eventuel sprøjtning af arealet bør så vidt muligt foretages om efteråret, hvor luftfugtigheden er høj og fordampningen nedsat. Jordbearbejdning om foråret resulterer ofte i en udtørring af jorden.

Formålet med jordbehandling er at give planterne de bedst tænkelige vækstbetingelser. Det gælder om at skabe det rigtige miljø for planterødder og for biologisk omsætning i rodzonen. En pløjnings hovedformål er at bryde eksisterende plantedække, øge omsætningen - nedbringe plantemateriale samt løsne jorden. Samtidigt mindskes risikoen for frostskaade, overvoksning af planter, angreb af mus m.v.

Man skal undersøge jordbundsforholdene, inden metoden for jordbearbejdning bestemmes. En fed god lerjord vil man normalt ikke bearbejde ret meget. Den sandede jord skal derimod bearbejdes f.eks. med en reolpløjning/dybdepløjning

Hvis jorden har været udsat for traktose eller lign. behandling, eller hvis der i jorden findes et lag af al eller en pløjesål, er det nødvendigt at foretage grubning af jorden inden plantning. Grubningen virker først og fremmest forbedrende på overjordens dræning samt løsnende på jordstrukturen.

I skoven eller på lokaliteter, hvor der er en tæt pels af græsser eller anden vegetation, skal mineraljorden blotlægges, for at give planterne de bedste betingelser i etableringsfasen. En kraftig pels af græs eller anden vegetation vil i mange tilfælde give problemer med frostskaade, fordi pelsen virker isolerende mod varmeafgivning fra jorden. Samtidigt konkurrerer græsset (og andet ukrudt) med planterne om vand og næringsstoffer.

Inden arealet jordbearbejdes, vil det være fornuftigt at sprøjte ukrudtet ned med roundup. Især hvis der er kraftig vækst af f.eks. kvik, fløjlsgræs, eller andre dominerende vækster.

Alternativ til sprøjtning ved kulturforberedelse

En metode er at så en afgrøde, der udkonkurrerer ukrudtet eller forhindrer ukrudt i at etablere sig i nyplantningen. Det skal gøres, inden plantning finder sted. Afgrøden skal sås tyndt, så sollyset trænger ned til planterne, men ikke så tyndt, at frøukrudtet kan etablere sig. Det ideelle er en afgrøde, der er flerårig, så den vokser op år efter år, for til sidst at forsvinde. Vinterrug er yderst velegnet til dette formål, da den opfylder alle kravene. Vinterrugen giver planterne den nødvendige læ og holder på fugtigheden - et godt vækstklime.

På de lette jorder vil en dybdepløjning af et areal være forbundet med en stor risiko for sandfygning. Det undgås ved at så førnævnte afgrøde. Man kan også udbringe gylle eller møg på arealet for at forhindre sandet i at flygte. Samtidigt opnår man en gødsning af arealet. Men der kan så opstå problemer med kraftig ukrudtsvækst.

Forskellige metoder til jordbearbejdning:

- Dybdepløjning/reolpløjning er en pløjning i stor dybde 60 - 100 cm med det formål at vende op og ned på de forskellige jordlag samt blande jordprofilen. Dybdepløjning/reolpløjning sikrer desuden optimal rodudvikling og mindsker fremspiring af ukrudt.
- Plantehuller kan etableres ved at grave huller på 40×40 cm., hvor tørven hakkes i to stykker, som lægges op på hver sin side af huller. Derved er tørven med til at mindske ukrudtet i at genere planten. I huller kan man vende jorden og løsne den lidt.
- Der findes maskiner (kan monteres på skovningsmaskinearm) som vha. et bor etablerer plantehuller og samtidig bearbejder jorden i 60 - 80 cm dybde.
- Kullahuller minder om gravede plantehuller - de frembringes af en kulla-kultivator, en slags roterende "harve" monteret på en traktor, og som ved hjælp af et "skær" fjerner pelsen/tørven og blotlægger mineraljorden. For at maskinen kan arbejde, kræves det, at skovbunden er ryddet for kvas og lign. evt. ved knusning.
- Planteriller fures op i skovbunden vha. forskellige redskaber monteret på traktorer. Princippet er, at pelsen/tørven og gamle rødder fjernes, og mineraljorden blotlægges. Denne metode kræver også en eller anden form for rydning af kvas.
- Kvasskæreren er et redskab, der kan fure planteriller op, hvor der er en relativ stor mængde kvas tilbage på et areal, der har været skovbevokset.

Plantning og anden foryngelse

Plantning af remisen foretages enten forår eller efterår. Lokale forhold - klima - jordbund - er afgørende for, hvilken årstid man bør foretrække. Efterårsplantning af især nåletræ kan skabe problemer. En kold og blæsende vinter kan medføre, at planterne tørrer ud, især hvis man i forvejen befinder sig på en tør jord. Det samme kan ske ved plantning om foråret med en efterfølgende tør sommer.

Der er et gammelt ordsprog, der siger, at det, man planter om foråret, kan gro, men det, man planter om efteråret, skal gro. Det skal tages med forbehold.

Generelt skal man plante så meget som muligt i det tidlige forår. Man kan starte, så snart jorden er fri for frost. Først plantes de tidligst udspringende (lærk, birk m.v.) sidst de sent udspringende (rødgran og nordmannsgran). Så længe vejret er nogenlunde gunstigt (ikke for tørt), fortsætter man plantningen

indtil omkring medio juni. Man genoptager så plantningen om efteråret, løvtræerne dog ikke før oktober. Man fortsætter til frosten sætter ind og vanskeliggør plantningen. Der er risiko ved plantning af nåletræer om efteråret, idet de ikke rodfæster sig, men fortsætter afgivelse af vand.

Forårsplantning udmærker sig specielt på egne med dårlig vandhusholdning og megen blæst - på udsatte steder.

Det er vigtigt at huske på, at jordbearbejdningen helst skal foretages om efteråret, uanset hvornår man vil plante, pga. høj jordfordampning om foråret, og deraf følgende udtørring af jorden.

Det ideelle plantevejr er høj fugtighed (småregn) og ingen eller ringe blæst. Klart solskin med jævn blæst kan resultere i, at planternes rødder tørrer ud. Man skal hele tiden sørge for at beskytte planterne mod blæst og direkte sol. Det kan gøres ved at opbevare planterne i en plantesæk eller lign. lufttæt emballage.

Det kan være nødvendigt at studse lange rødder for at udgå, at rødderne bøjer, når man planter dem.

Planten skal sættes så dybt, at rodhalsen er kommet længere ned i jorden (1-2 cm dybere), end da planten stod i planteskolen.

Der findes flere forskellige planteredskaber:

- Spade er måske den hyppigst anvendte, den fungerer altid godt. Det kan være en fordel at anvende en afkortet drænsfade. Ved plantning med spade skal man (især på stive jorder) ikke vrikke med spade, så man danner et plantehul, der minder om et "timeglas". Det vil resultere i kraftig udtørring.
- Hakke - udmærker sig på hårdt og gruset underlag. På steder med et tørvelag.
- Plantebor kan være godt på lokaliteter med meget kvas.
- Maskinplantning er ideel på landbrugsarealer og lign. da det kræver et relativt plant underlag. Der findes maskiner til skovkulturer, men de er endnu ikke konkurrencedygtige nok, i forhold til manuel plantning.

Det er vigtigt, uanset plantemetoden, at jorden bliver trådt godt sammen om rødderne i hele plantningsdybden. Inden planten forlades, kan man checke, om planten er korrekt plantet, ved trække let i toppen af planten, for at se om den sidder godt fast i jorden.

Planteafstanden vil normalt ligge på 1- 1,50 m imellem hver plante, og 1,50 m imellem rækkerene i skovkulturer.

I vildtplantninger og læhegn til vildtet er det tilrådeligt, at anvende stor planteafstand 1,75 - 2,25 m. Idet hver enkelt plante gerne må udvikle sig, så den bliver bred og tæt forneden.

Afstanden kan varieres efter temperament, jo flere planter, jo mere sikker kulturstart. Der skal helst være så mange planter, at de i løbet af ca. 3 - 4 vækstsæsoner er i stand til lukke af for lys, så ukrudtet udkonkurreres af planterne. Hvis arealet skal håndplantes er det en god ide at ridse rækkerne op med en harve, det letter plantningen. I nogle tilfælde kan man vælge at bruge landmålerstokke til at angive rækkerne.

Opbevaring af planter skal helst ske i plantesækken. Hvis man ikke åbner for sækkene, kan planterne holde sig 1-3 uger. Det kræver dog, at sækkene bliver opbevaret et køligt sted.

Planter kan også opbevares i indslag i henholdsvis jord eller halm, det er bedst med jord. Man kan fugte jorden eller halmen lidt, men endelig ikke overbruse, så rødderne bliver skyllet rene for jord, hvilket vil resultere i en endnu kraftigere udtørring.

Plantebundterne, skal løsnes og planterne spredes ud, hvis opbevaringen i indslag varer i flere dage, ellers risikerer man, at de udtørres.

Indslag skal ske i skygge, ellers vil solen kunne skinne på planternes rødder. Planterne sættes skråt med toppen mod nord.

Stævning - nedskæring af gammel bevoksning, så stødskuddene kan etablere ny bevoksning. En velegnet metode til anlæg/renovering af remiser. Det er især rødel, ask, lind, elm og ær, der er velegnede. Se desuden afsnit om Vedligeholdelse af remsien 2.2.4.

Problemer efter plantning

Nattefrost

Nattefrost i udspringsperioden kan være et stort problem. Visse steder i landet kan man risikere frostskafer i april, maj og juni, sågar midt om sommeren (Midt- og Vestjylland). Det er især et problem på arealer med meget græs og i lavninger i terrænet, hvor den kolde luft samler sig.

Man kan forebygge frostskafer ved at hæve temperaturen en eller to grader, og dermed forhindre krystallisering i plantecellerne. Det kan gøres ved at overbruse planten med et tyndt lag vand, der fryser til is, og derved opstår der et isolerende lag omkring nålene/bladene, som beskytter plantecellerne mod krystallisering. Ved at afbrænde fugtigt halm vil røgen, som er lun, kunne hæve temperaturen de kritiske grader, så plantecellerne ikke skades. Det skal være fugtig halm, der benyttes, derved vil den lune røg blive ved jordoverfladen. Afbrænding i forårs, og sommermåneder kan være forbundet med brandfare og vil kræve tilladelse. Desuden er afbrænding temmelig arbejdskrævende og besværligt.

Bevoksninger med overstandere vil ikke være så udsatte for frost pga. den beskyttelse, som overstanderne giver. Varmestrålingen fra jorden reflekteres af skærmen, der holder på varmen. Planter, som har været udsat for nattefrost, er meget følsomme overfor varme og lys den næste dag, da nattekulden har forstyrret deres biologiske processer. Skærmen dæmper kulden og giver samtidig skygge på solrige dage. Derved opnår man et sundt og godt klima for planterne med hensyn til temperatur, lævirkning og fugtighed.

På arealer, hvor bevoksningen er renholdt på en sådan måde, at mineraljorden er frigjort, vil varmeafgivelsen fra jorden kunne hæmme frostskaferne. Blottet mineraljord oplagrer om dagen meget mere varme fra solen end jord, der er dækket af mor, tæt græspels og lign. Om natten kan den blottede mineraljord derfor afgive meget mere varme end den dækkede jord. Jo større del af arealet, der blottes, og jo længere virkningen holder sig, jo mindre bliver frostrisikoen. Beskyttelsesperioden kan forlænges ved kemiske eller mekaniske indgreb i de følgende år.

Renholdelse af plantninger

Det uhyre vigtig, at planterne får så god en start som overhovedet muligt. For at give planten de bedste vækstbetingelser skal ukrudtet forhindres i at etablere sig. Ukrudt skygger for planten og er konkurrent til vand- og næringsstofs optagelse. Især i etableringsfasen må der ikke forekomme ukrudt. Først når planterne er over "græshøjde", kan de tildels klare sig selv.

I den første vækstsæson efter plantning vil planterne ofte stå i stampe, og rødderne vil bruge megen energi på at fæstne sig i jorden. Først den efterfølgende vækstsæson vil planten for alvor skyde i vejret under de rette vækstbetingelser.

Det er vigtigt, at renholde planterne helt ind til stammen, da vegetation - græs i særdeleshed - omkring stammen giver mus gode livsbetingelser, og deraf følgende musegnav i stammen til stor gene for planten. Museskaderne kan bekæmpes ved smøring eller sprøjtning af planternes rodhals med forskellige vildtskræmmedmidler f.eks. thiram (handelsnavne: Lentacol og Pellacod).

Renholdelsesmetoder - hvilken metode man skal anvende afhænger meget af situationen med ukrudt det pågældende sted. Det er især græsser, som skal bekæmpes i nyplantningen. Bredbladede urter i små mængder betyder ikke det helt store.

- Manuel renholdelse - i mindre plantninger kan man klare sig med en hakke eller en le. Til de lidt større arealer vil brug af buskrydder være på sin plads.
- Mekanisk renholdelse - der findes flere redskaber, som er velegnede. Det foregår ved enten at harve eller fræse imellem rækkerne (der findes redskaber, som rengør hele arealet (strigle/fingerharve)). Fælles for dem er, at renholdelsen skal påbegyndes, inden ukrudtet etablerer sig, og derefter kontinuerligt igennem hele vækstsæsonen. Derved forbliver jorden bar. Det vil typiske dreje sig om 7 - 12 gange i løbet af vækstsæsonen.
- Kemisk - sprøjtning med rygsprøjte og skærm med et bladherbicid f.eks. (roundup), når ukrudtet er i god vækst, er yderst effektivt. En total sprøjtning af arealet er en løsning. Stribevis sprøjtning kræver mere tid, men kan gavne vildtet og give lidt læ til planterne, og dermed et godt vækstmiljø, fordi der står en bræmme af ukrudt imellem planterne.
- Fåregræsning (ikke alle racer) - er en vel afprøvet metode i juletræs- og pyntegrøntkulturer, og økonomien er god sammenholdt med de sprøjteomkostninger, man normalt kalkulerer med. Men pga. fårenes fødepræference vil den ikke være attraktiv i relation til vildtplantninger, fordi de planter, som man prioriterer højt i vildtplantningerne, foretrækkes af fårene. Får foretrækker planter med en høj fordøjelighed, ligesom vildtet. Ønsker man derimod en vildtplantning med træer og buske, som ligger lavt på fårenes fødepræference, er det ideelt.

Vedligeholdelse af vildtplantningen

Vildtplantningen skal plejes regelmæssigt for at opnå de bedste biotoper og dermed størst mulig virkning. Det er bedre at komme tit og pleje end få gange og dermed foretage store forandringer. Vildtet kræver mest muligt fred. Al beskæring bør foretages i vintermånederne.

Struktur

Vildtplantningens struktur skal plejes kontinuerligt, yderkanten skal bevares tæt i bunden og skråne indad mod kernen af plantningen.

De indre åbne arealer i plantningen skal bevares, så solen kan komme til med lys og varme.

Vildtplantningen struktur skal bevares på det stadium, hvor livsbetingelserne er ideelle for vildtet. Det stadium hvor variationen er størst, og der er megen dækning mest mulig læ, samt størst randeffekt.

Beskæring og Udtynding

Tynding i vildtplantningen vil være nødvendig med jævne mellemrum. Efter etableringsfasen skal ammetræer og -buske med tiden fjernes. Hvis de generer bestandstræer eller buske, kan det i første omgang være nok blot at beskære ammetræerne, senere fjernes de helt.

Efterhånden som vildtplantningen gror til, sørger man hele tiden for at fjerne eller beskære de træer og buske, som generer andre træer og buske.

Yderkanten skal skæres ned en gang imellem, så vegetationen bliver ved med at være tæt og dermed giver læ i bunden. Kvaset skal endelig bliver liggende, da det er med til at give læ, indtil vegetationen igen er lægivende. Det gælder for øvrigt altid, lad kvaset blive i vildtplantningen, gerne i små bunker.

Er det områder med gran, og er der en kant med graner, skal de topkappes, så de forbliver grønne i bunden. Det skal gøres første gang, når granerne har en højde på ca. 1,5 m, det kan gøres med en pyntegrøntsaks. Hvert 2-3 år gentages topkappingen. Fyr og gran kan holdes lave og buskede ved at "nippe" lysene (de nye skud) lige efter, at de er brudt frem.

Bevar de gamle udgåede træer

Er der gamle, døde træer; især løvtræer, i vildtplantningen, skal de så vidt muligt bevares - 3-5 gamle "overmodne" træer pr. ha. er med til at skabe biodiversitet i vildtplantningen. Det døde træ er fuldt af liv, lige så meget som da det var levende. Når træet dør, begynder nedbrydningen, der varer næsten lige så længe, som det har taget træet at vokse op.

Mange biller, svampe, mosser og laver kræver ganske bestemte læ og fugtighedsforhold for at kunne overleve, og det er netop i kraft af bevarelsen af de gamle træer, at deres krav til levested findes. De gamle træer er med til at skabe bedre livsbetingelser for mange fugle.

Man kan ringe barken på store gamle løvtræer, hvis der ikke er udgåede træer i forvejen, og man ikke ønsker, at de skal konkurrere med de nye planter om lys og næring. Ringning gøres ved at skære en stribe bark (2-5 cm tykkelse) af træets stamme, hele vejen rundt ved roden.

Stævning/Foryngelse

Pleje af en vildtplantning vha. stævning er en særdeles velegnet metode, idet vegetationen bliver tættere og tættere - efterhånden som stævningen gentages. Det er en billig og sikker metode. Den sikrer ny og tæt vegetation allerede året efter stævning.

Vegetationen i vildtplantning skal være egnet til nedskæring. Det er især træarterne: rødel, ask, lind, elm, mirabel og ahorn. Hos buskene kan nævnes: dunet gedeblad, pil, roser, naur, hassel, syren, liguster, snebær; fjeldribs, kornel mv.

Vil man forynge kanterne i vildtplantningen, kan man gøre det i små bidder, en bid om året indtil kanten er forynget. Dermed bevares mest muligt af kanten, imens foryngelsen finder sted.

Almindelig vedligeholdelse

For at bevare arealer med kort græs i vildtplantningen, skal disse arealer slås med jævne mellemrum (hver 2.-3. uge).

Man kan også etablere områder på ca. 5 m², hvor jorden er frilagt og løs, hist og her i remisen. De kan tjene som baleplads til fuglene. De kan plejes med en harve, så pladsen hele tiden er fri for vegetation og forbliver løs i overfladen. Fuglene baler hele året, derfor skal pladsen plejes året igennem. Solen skal kunne trænge ned på balepladsen.

Restaurering af en vildtplantning

En vildtplantning, der er blevet forsømt i flere år, kan være vanskelig at redde. En kombination af stævning og halvfældning af vegetationen er hensigtsmæssigt for at genskabe vildtplantningen. Halvfældning foregår ved, at man skærer træet eller busken halvt igennem, for derefter at vælte stammen. Den vil efterfølgende kunne fortsætte sin vækst, eftersom rodforbindelsen ikke er overskåret. Halvfældningen kan gentages med få års mellemrum. Til sidst skæres stammen helt over. Herefter vil stødet skyde på ny, og processen kan gentages. En kraftig tynding af bevoksningen vil ligeledes være en god måde til at forbedre vilkårene i remisen på. Ved kraftig tynding opnår man lysgennemtrængning til bunden, og deraf følgende mulighed for vækst af urter, buske, rodkud mv. Det kan være nødvendigt at plante for at genskabe bundvegetationen. Den kraftige tynding må gerne resultere i åbne områder, hvor solen for alvor kan komme til med lys og varme.

Hvis vildtplantningen er tilplantet med gammel gran, som aldrig eller bare meget svagt er blevet tyndet, vil en kraftig tynding resultere i, at bevoksningen vælter, næste gang det stormer. Man kan derfor ligeså godt se kendsgerningerne i øjnene og vælte hele området med gammel gran. Derefter kan man så tilplante igen. Nordrandsforyngelse er dog en oplagt mulighed på udsatte steder, evt. kullisehugst.

I nogle tilfælde kan man tynde bevoksningen fra toppen, dvs. fjerne de største og meget dominerende træer. Det skal gøres i marts, hvor sandsynligheden for at bevoksningen konfronteres med en storm er mindst. I den efterfølgende vækstsæson får de tilbageblivende træer gode vækstmuligheder og dermed mulighed for, at rødderne kan forankre sig og stabilisere træet. Bevoksningen vil så være bedre rustet overfor en mulig storm i tiden, der kommer. Tynding vil give lys til bunden, og den er en betingelse for, at bundvegetationen kan etablere sig igen.

På lokaliteter med meget råvildt, kan det være nødvendigt at hegne vildtplantningen i en periode efter nedskæring, da stødskuddene ellers aldrig får lov til at vokse, fordi råvildtet bider dem tilbage.

Når man tynder og beskærer i en vildtplantningen eller et læhegn, skal man huske at: "det skal se skidt ud for at blive godt!".

Læhegn og vildtheqn

Læhgn etableres primært for at skabe læ på markerne. Det er især på de lette jorder, man nedsætter risikoen for sandflugt. Desuden øges udbyttet på marken på grund af lævirkningen.

Vildtheqn - Enrækkede lave læhegn

I England findes der mange lave læhegn, der klippes med få års mellemrum, så deres lave form bevares. Læhegnene er med til at skabe gode livsbetingelser for hønsefugle, da de sikrer egnede redesteder for de jordrugende fugle.

Et læhegn med lave træer og buske, er en langt bedre redebiotop end læhegn med høje træer, fordi rovfulgene har let ved at sidde i et af de høje træer og udpege rederne for derefter at plyndre dem. Derudover er der en kantvegetation med græs og andet ukrudt.

De lave læhegn er et produkt af en jagtform man har drevet i England, nemlig foxhunting, der blandt andet går ud på, at jage ræve med hunde og følge jagten fra hesteryg. I den forbindelse må hegnene ikke være for høje, så hestene ikke kan forcere dem.

I Danmark findes der en række muligheder for at benytte udtagne arealer vildtvenligt. Ønsker man at etablere et læhegn, kan man faktisk benytte gældende regler for udtagne arealer og opnå støtte til arealet, hvor læhegnet skal ligge. Ved at placere et udtaget areal i en stribe (husk at et udtaget areal mindst skal være 20 meter på mindst halvdelen af arealet) der hvor læhegnet skal ligge. Så kan man plante læhegnet på en del af arealet og lade det være en non-food beplantning, som så indgår i det udtagne areal.

Det kunne være et vildtvenligt enrækket læhegn, bestående af skiftevis to alm. hvidtjørn og to slåen og et egetræ for hver tiende plante. Det vil være ca. 2½ meter bredt. Dette areal udtages, så som et non-food areal og støtten bevares. Det er dog ikke muligt at få støtte til etableringen af læhegnet via den individuelle- eller den kollektive læplantning. Man kan i stedet søge om planter fra vildtplantningen, der administreres af Skov- og Naturstyrelsen (den lokale vildtkonsulent). Denne ordning kan søges to gange årligt og man modtager typisk 400-600 planter pr gang, hvor man selv betaler 25 procent af planternes pris.

Efter 9 år bortfalder støtten på det areal, hvor læhegnet er blevet plantet, med mindre man nedskærer læhegnet, så forsætter støtten, hvis ellers ordningen stadig findes. Ellers tages arealet ud af driften.

I forbindelse med læhegnene er vigtigt, at der findes striber med barjord eller områder, hvor vegetationen er kort, så hønsefuglene kan bale og deres kyllinger kan få tørret deres fjerdragt i de solstråler, der på grund af den lave vegetation, kan trænge helt ned, hvor kyllingerne er.

I de engelske hegn er det fortrinsvis alm. hvidtjørn der benyttes, dog ses slåen og hyld også anvendt. Bestandstræerne, som danner skelettet er ofte eg, ask samt ægte- og hestekastanie.

Plantevalget skal være danske arter da de tilgodeser flest vildtarter og trives godt i Danmark. De træer man vælger at bruge som bestandstræer skal være lysttræer, da de sikrer god lystilgang til buske i læhegnet, og dermed giver dem gode væsktbetingelser. Det kunne være eg, ask og lind. Buskene bør være arter, der producerer bær og som tåler at blive nedskåret. Det kunne være, pil, tjørn, alm. hæg, slåen, æblerose, hyld og hassel. Samtidigt bør de også kunne tåle en hvis mængde skygge, især de buske som man vælger at plante midt inde i et tre og femrækket læhegn.

Det er ofte en god ide, at se hvordan de træer og buske, der i forvejen gror i området trives og derudfra vælge.

Mikroklimaet forbedres i og omkring afgrøderne og giver dermed bedre vækstbetingelser. Læhegn holder på fugtighed og varme i jord og planter. Samtidigt fungerer de som ledelinier for vildtet og spredningskorridorer. En række dyr får gode muligheder for at veksle mellem de forskellige biotoper i det åbne land. Det er mere sikkert at bevæge sig her end over åben mark. Et hegn, der blomster tidligt, giver bierne en god start og fører senere til en mere sikker bestøvning af afgrøderne.

Vildtet trives godt omkring læhegn, på grænsen mellem træer og buske i hegn og den åbne mark.

De levende hegn bryder monotonien i det åbne land og er med til at danne helhed og variation i landskabet. De er overvintringssted for mange insekter og er dermed med til at give et bedre fødegrundlag for hønsefugle.

Læhegn, der består af en enkelt række af træer og buske fordelt på få bestandstræer og mange buske, der hver især har udviklet sig solitært. Afbrudt af mellemrum, hvor der er åbne områder af græsvegetation. Er gode levesteder for vildtet, især hønsefugle og insekter.

Struktur/Form

Et levende hegn må ikke blive helt tæt som en mur, for så vil vinden ryge op over hegn, danne turbulent vind, og slå hårdt ned på den anden side til stor gene for afgrøderne.

Man tilstræber, at 30-50 % af vinden kan passere igennem hegn. Ideen er, at vindens hastighed skal nedsættes eller bremses vha. af hegn. Det giver den bedste lævirkning. Man siger om ideal hegn, at man skal kunne se igennem hegn, dog uden at kunne afgøre, hvilken afgrøde, der dyrkes på marken på den modsatte side af det.

Et læhegns effektivitet afhænger af dets hulprocent/tæthed. Figurerne viser udstrækning og størrelse af læ ved forskellige hegstyper. En hulprocent på 40-50 giver den bedste lævirkning.

Et læhegn skal have skrå/tagprofil, for at opnå den bedste lævirkning. Samtidigt tilgodeser det også vildtet mest muligt.

Strukturen i hegn skal være i flere etager, med lave buske i bunden mellem høje buske i næste etage, og bestandstræer i øverste.

Et eksempel på et hegn, hvor vildtets krav er tilgodeset. Tværsnit af et typisk Norfolk hegn. Jordvolden er godt 2 m bred ved basis, og 60-70 cm høj. Hegnet er klippet og fremstår som en meget smal hæk, der er helt tæt lige til jorden. Voldens sider er lådne af urtevegetation. Her anlægges agerhønen og fasan reden. Reden er sikret mod oversvømmelse.

Hegnet kan suppleres med en dyrkningsfri bræmme langs hegn, eller en vildtager.

W = hvede, C = vildkørvel, N = nælder,
B = græs, H = tjørn. (Coles 1971)

Etablering af læhegn

Placering

Læhegn bør placeres, så de naturlige ledelinier i landskabet udnyttes. Det kan være langs vandløb og markskel. Samtidigt skal der tages hensyn til land- og skovbrug.

Læhegnene placeres så vidt muligt med en indbyrdes afstand på 25-30 gange højden på hegnets træer, når de er fuldt udvoksede. Hegn, der er 10 m høje, skal altså placeres med en indbyrdes afstand på ca. 250 m. Da den fremherskende vind i DK kommer fra vestlige retninger, vil det være hensigtsmæssigt at placere hegnene i længderetningen nord - syd.

Jordbearbejdning

Jordbearbejdning af arealer, som skal tilplantes med et levnede hegn, er lige så vigtig som ved etableringen af remiser, se afsnit om etablering af remiser. I de fleste tilfælde vil man vælge at dybdepløje arealet.

Ved at etablere en lille vold og plante ovenpå denne skaber man en god biotop for en række små dyr, og dermed også et godt sted for fuglevildtet, især agerhønsene ynder denne vold med beplantning.

Plantevalget

Det almindeligste hegn er det blandede løvtræshegn, som igennem de senere år næsten fuldkommen har udkonkurreret nåletræshegnene.

Plantevalget i et læhegn er en kombination af buske og træer. Bestandstræerne skal danne et skellet i det levende hegn. De skal kunne bestå i hegnet i mange år (100-150 år). I bunden af hegnet plantes en fodpose af lave buske, så man bevarer vindtætheden langs jorden. Et hegn bygges op med bestandstræer og buske, som hjælper i gang med ammetræer.

Bestandstræerne skal kunne tåle meget vind og være hårdføre overfor sygdomme og skadedyr. Det gør det levnede hegn mere modstandsdygtigt. De skal være lysttræer af hensyn til bundvegetationen. Eksempler på bestandstræer i et levende hegn kunne være følgende: ask, stilkeg, vintereg, lind, spidsløn, elm, skovfyr, østrigsk fyr, poppel, seljerøn og fuglekirsebær.

Buskene i hegnet skal ligeledes være vindstærke og hårdføre overfor sygdomme og skadedyr. De skal kunne tåle rodtryk og skygge. Desuden er det et fortrin, hvis de tåler at blive skåret ned med jævne mellemrum for at forynge og dermed bevare en tæt fodpose i bunden af læhegnet. De buske, der egner sig, er bl.a. følgende: tørst, solbær, ribs, kvalkved, slåen, tjørn, syren, gedeblad, roser, naur, benved, hassel mv. se oversigt over nogle almindelige buske og træer, og deres egenskaber, side 60.

Ammetræer og buske: træerne i hegnet vil typisk være rødæl, hvidel, lærk og poppel. Ammebuskene vil typisk være grønæl og pil.

Planteafstand

Den ideelle planteafstand varierer meget afhængig af lokale forhold og plantevalget. Hvis hegnet etableres uden brug af ammetræer eller på lokaliteter, hvor man har erfaring for stor planteafgang, vil det være fornuftigt at sætte planterne tæt.

- Enkeltrækket hegn - vil en planteafstand på 1,5 – 2 m være fornuftig.
- 2-3 rækket hegn – 1,5 - 2 m mellem planterne og 1,5 - 2 m mellem rækkerne
- 4-5 rækket hegn – 1,5 - 2 m mellem planterne og 1,25 - 1,75 m mellem rækkerne.

Opbygning

Når man planter, bør man ikke sætte planterne lige ud for hinanden. De skal helst stå forskudt for hinanden:
* = plantens placering.

Duer ikke ⇒

*	*	*	*	*	*
*	*	*	*	*	*

Idealet ⇒

*	*	*	*	*	*	*	*
	*		*		*		*

Man opnår ofte gode resultater ved at plante buskene i små grupper. Efter følgende system:

Følgende symboler, henviser til forskellige arter af buske: O, *, #, ☐, ☼, ★,

Ammetræer = X

bestandstræer = ▲

Trerækket:

O	O	X	*	*	X	O	O
	O	#	▲	*	☐	▲	O
X	#	#	X	☐	☐	X	#

Femrækket:

O	O	X	*	X	O	O	X
	O	X	*	*	X	O	X
▲	★	▲	X	▲	★	X	▲
	☼	X	#	#	X	☼	X
☼	☼	X	#	X	☼	☼	X

Plantes buskene på denne måde sikrer man, at det ikke er nogle bestemte arter, der udkonkurrerer andre arter. De vil især være et problem, når man blander langsom- og hurtigvoksende arter.

Eksempler på opbygning af læhegn

Tidligere blev næsten alle læhegn lavet som enkelt-rækkede hegn, især af Sitkagran eller Hvidgran. Men fra midten af 1960-erne blev det mere almindeligt at plante løvtræ i 2 eller 3 rækker. I dag er næsten alle læhegn 3- eller 6-rækkede blandingshegn af løvtræ.

Hvis man i stedet for at lave et traditionelt trerækket læhegn, etablerer et en-rækket, som får lov til at brede sig, som havde det været et trerækket, vil man få et læhegn, som tilgodeser især hønsefugle og insekter. Ofte ser man, at de læhegn, som Hedeselskabet lancerer, ofte mangler noget af det naturindhold, som f.eks. de gamle hegn her på Kalø har det. Ved at lave et en-rækket, der får plads til at brede sig, tror jeg, at man kan lave et skønt læhegn, der med tiden vil minde om dem, der er på Kalø. Med større biodiversitet og stor landskabsmæssig æstetisk værdi.

Det kunne bestå af stilkeg, slåen, tjørn, ask, benved og hunderose, og plantes på relativ stor afstand (1,75 m) efter følgende system:

Eg - slåen – slåen – hyld – hyld – ask – tjørn – tjørn – hunderose - hunderose – eg – slåen -etc.

Buske af samme art bør så vidt muligt sættes i små grupper.

De følgende eksempler kan bruges som inspiration til planlægning af levende hegn. Sammensætningen af planterne kan varieres, afhængigt af jordbundsforholdene og vindpåvirkningen. Generelt skal der flest ammetræer i plantningerne på næringsfattige jorde samt på lokaliteter med kraftig vindpåvirkninger og ved kraftig saltsprøjt og ved vårfrostpåvirkninger.

Vedligeholdelse af et læhegn

Et nyetableret læhegn skal plejes allerede efter 5-10 år, afhængig af hvor god væksten har været. Ammetræer skal fjernes for at give luft til bestandstræerne. Når træerne begynder at mangle grene på nogle af siderne eller bliver meget tynde i toppen og tydeligvis klemt af de andre træer i læhegnet, er det ved tiden, hvor der skal tyndes. Det kan inden da være nødvendigt at opstamme ammetræer eller skære dem tilbage. Bestandstræerne kan efter behov beskæres. Ideen er, at de skal fungere som skelet i læhegnet, og samtidigt give nok lys til buskene i bunden af læhegnet, der skal sikre en tæt fodpose i bunden. Det vil ofte være nødvendigt at pleje læhegnet efterfølgende hvert 4-6 år. De buske, som egner sig til det, bør skæres på rod med jævne mellemrum.

Struktur - Når et ungt hegn efter få år i god vækst skal plejes, er det for at sikre dets fortsatte trivsel og funktion som lægger. Bestandstræerne skal have plads, så de kan udvikle sig til et stærkt og stabilt skelet for hegnet i mange år (100- 150 år). Buskenes funktion som fodpose skal sikres bl.a. ved at give dem plads, så de kan brede sig og for visse arter sende rodkud ud.

Udtynding i det levende hegn skal gøres første gang, når bestandstræerne generes af ammetræerne. Efter ca. 5-10 år, afhængigt af lokale forhold, vil ammetræerne være så høje og brede, at de overskygger eller pisker bestandstræerne og -buskene, og derved forhindrer dem i deres udvikling. Hvis man har mulighed for det, kan det være en fordel at udsætte tyndingen for at beholde ammetræernes beskyttende virkning så langt tid som muligt. Det gøres ved opstamme ammetræerne, evt. suppleret med tilbageskæring af særligt generende grenpartier. Derved udskydes udtyndingen af ammetræerne i 2-3 år.

Beskæring med maskine bør så vidt muligt undgås, da det ofte resulterer i, at hegnet bliver åbent i bunden. Al beskæring skal helst gøres fra 1. december og frem til udgangen af marts.

Forryngelse - kan blive sidste udvej for at redde et læhegn, som pga. mangelfuld pleje er blevet for tyndt og åbent forneden.

I enkeltrækkede hegn af f.eks. tjørn, røn, lind eller elm kan man benytte følgende metode. Man skærer hegnet ned, så stammerne har en højde på 30-50 cm. Normalt vil det resultere i en kraftig genvækst fra støddene.

I læhegn med flere rækker kan man foretage nedskæring af buske, når de har en højde af 1½- 2 m af hensyn til lys gennemtrængningen. Det vil på den måde være muligt at gennemføre en gradvis forryngelse, når der med nogle års mellemrum skæres 1 eller 2 rækker ned ad gangen. Samtidigt kan lævirkningen i nogen grad bevares.

For at opnå et tilfredsstillende resultat er det en forudsætning, at lysforholdene er i orden. En renholdelse og gødskning vil yderligere fremme genvæksten.

Hegnsloven

Hegnsloven af 1950 omfatter en række bestemmelser, der har relation til læhegns pasning.

Loven skelner mellem fælleshegn, der rejses i skellets midterlinje og egne hegn, som rejses på egen grund langs ejendommens skel.

Om hegns vedligeholdelse og beskyttelse gælder, at den til hegnet grænsende jord ikke må behandles eller udnyttes på en sådan måde, at hegnets herved skades.

Drives der løsdrift af husdyr, skal den pågældende lodsejer opsætte beskyttelseshegn i en sådan afstand, at hegnet ikke beskadiges.

Fælleshegn i landbrug og gartneri kan af naboen kun kræves nedkappet en gang årligt i en højde af 5 meter.

Levende hegn mod vej og sti, hvor andre har ret til at færdes, skal holdes studsede så, bevoksningen ikke er til ulempe eller hindrer udsynet for vejfarende.

Egne hegn må ikke påføre naboen større ulempe end fælleshegn, højden må således ikke uden naboens samtykke overstige 5 m plus tillæg af afstanden til skellinjen. Egne hegn kan til enhver tid ændres eller sløjfes af ejeren, men hvis der ikke findes andet hegn mod naboen, må arbejdet tidligst påbegyndes en måned efter, at denne har fået meddelelse herom. Der er dog særlige regler for læhegn plantet med offentlig støtte via læplantningsloven

Udgiften og arbejdet ved fælleshegns vedligeholdelse deles lige mellem parterne, med mindre hegnet udelukkende er tilvejebragt i den ene parts interesse.

Den vedligeholdelsespligtige må ikke egenmægtigt nedkappe et fælleshegn til mindre højde end den i loven fastsatte, eller udtynde hegnet så stærkt, at det mister sin lægivende virkning.

Uenighed mellem parterne vedrørende hegns vedligeholdelse kan indbringes for det kommunale hegnssyn, hvis afgørelse træffes ved kendelse, der har samme virkning som en domsafsigelse.